

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Prælatius

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

illud Pauli ad Timoth. cap. 3. Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.

Ecclesie Principes; qui deliciis affluunt, & inter epulas atque lascivias pudicitiam servare se credunt; propheticus sermo describit, quod efficiendi sunt de spatiois domibus, lautique coniviis, & multo labore epulis conquestis. Et si vis scire, quo efficiendi sunt, propter malas cogitationes, & mala opera sua, Evangelium lege in tenebras scilicet exteriores, ubi erit lites & stridor dentium. Annon confusio & ignominia est, Iesum crucifixum, pauperem, & esumentem, fatis predicare corporibus; & iuniorum doctrinam rubentes buccas, tumentiaque ora proferre? Si in Apostolorum loco sumus, non solum sermonem eius imitemur; sed etiam conversationem & abstinentiam. idem, & hab. in decret. dist. 35. can. Eccles.

Quid autem de episcopis, qui verberibus timeri volunt, canones dicant, beneficiaritas vestra novit: pastores enim facti sumus, non percussores. Egregius prædicator dicit: Argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina. Noua vero atque inaudita est illa Prædicatio, quæ verberibus exigit fidem. idem Tom. episc. Constit. dist. 45. can. Quid autem.

Ab imperitis, pastorale magisterium, quanta temeritate suscipitur cum sit ars arrium, regimen animarum, hoc est, magisterium disciplinæ, ut culpis discretè noverit parcere, & pie resecare.

Nequaquam valet, in culmine humilitatem discere, qui in imis positus, non desinit superbiere, nec scit laudem, cum suppetit fugere, qui ad hanc didicit, cum desierit anhelare.

Tantum debet populi actionem actio transcendere præsulis, quantum distaretioles à grege vestra pastoris.

Si delectionis testimonium est cura pastoralis, quisquis virtutibus polens gregem Dei renuit pascere, summum Pastorem convincitur non amare. idem in Pastoralibus.

Oportet sacerdotes, quibus Domini populus commissus est, cum magna constantia vigilare super domesticas oves, ne in ipis mortibus, id est, diaboli stimulis lancentur. idem & hab. dist. 81. can. Oportet.

Quicumque sacros ordines vendunt aut emunt, sacerdotes esse non possunt. Vnde spiritum est: Anathema dandi, anathema accipienti, hæc est Simoniacæ hæresis: quomodo ergo, si anathematizati sunt, & sancti non sunt, sanctificare alios possunt? & cum in Christi corpore non sint, quomodo Christi corpus tradere vel accipere possunt? Qui maledictus est, benedicere quomodo poterit? idem & hab. 19. 1. can. Quicumque.

Nemo plus in Ecclesia nocet, quam qui perverte agens, nomen vel ordinem sanctitatis habet: Delinquentem namque hunc redarguere nullus præsumit: & in exemplum vehementer culpa extenditur, cum pro reverentia ordinis peccator honoratur. idem in pastoralibus par. 1.

Lux grex est flamma Pastoris. Decet enim Dominicum Pastorem & sacerdotem, moribus & vita clarescere, quatenus in eo tanquam in vite suæ speculo plebs sibi commissa, & eligere, quod sequatur, & videre possit, quod corrigat. idem in regis. Epistol. 32.

Talis debet esse dispensatio regiminis, ut is, qui præcedit, ea se circa subditos mensura moderet, quatenus ardens timeri debeat, & iratus amari, ut cum nimia lenitate vim reddat, aut immoderata severitas odiosum. Miscenda est lenitas severitati, faciendumque quoddam ex utraque temperamentum, ut neque multa asperitate exulcerentur subditi, neque nimia benignitate solvantur. Hoc nimirum illa tabernaculi arca significat, in qua cum tabulis virga simul & manna erat, quia scripturæ sacre scientia in boni rectoris sic peccatore, sit virga discretionis, sit manna dulcedinis. Hinc David ait: Virga tua & baculus tuus, &c. Virga enim percutimur, & baculo sustentamur. Sit ergo discretio virgæ, quæ feriat, sit & consolatio baculi, quæ sustentet. idem lib. 2. Moral.

Quid nos, Pastores! agimus, quando mercedem consequimur, & tamen operarii nequaquam sumus? Fructus quippe sanctæ Ecclesie in stipendio quotidiano percipimus, sed tamen pro æterna Ecclesia minime in prædicatione laboramus. Penitemus cuius damnationis sit, sine labore hic percipere mercedem laboris. Ecce ex oblatione fidelium vivimus, sed quid pro amantibus fidelium laboramus? Illa in nostrum stipendium sumimus, quæ pro redemptione peccatorum suis fideles obtulerunt, nec tamen contra peccata eadem vel orationis studio, vel prædicationis (ut dignum est) infundamus. idem hom. 7. super illud Luc. 10. Dignus est operarius mercede sua.

SENTENTIAE POETICAE.

Sen. Thyest. 8. 3.

PH. Nec abnuendum si das imperium Dami
TH. Nec appetendum. PH. Frater, ut regnes, rogat.

Iuven. 15.

Quis enim bonus, & face dignus
Arcana, qualem Cereris, sult esse sacerdos,
Vlla aliena sibi credat mala?

TTT 3

Claud.

idem modo & Evangelii prædicatores debent...
idem modo & Evangelii prædicatores debent...
idem modo & Evangelii prædicatores debent...

Prælatus.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Prælatus, Græce ἡγεμὼν, & ἰσχυρῶς, obferuo dicitur. Est autem...
Prælatus, Græce ἡγεμὼν, & ἰσχυρῶς, obferuo dicitur. Est autem...
Prælatus, Græce ἡγεμὼν, & ἰσχυρῶς, obferuo dicitur...

PATRUM SENTENTIAE.

Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat...

Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat...

Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat...

Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat...

Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat...

Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat...

Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat...

Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat...

Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat...

Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat...

Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat...

Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat...

Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat...

Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Exponere vo...
Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat...

Claud. 5. Honor.

Sis vius in primis, nam cum vincamur in omni
Manere, ſola Deos equat clementia nobis:
Nec dubie ſuſpectas agas nec falſus amicus,
Rumor nunc auidius qui tibi cura curat, manes
Horrebis ſtreptus, nulla non anxius hora,
Non ſe excubis, nec circumſtantia pila,
Quam tutatur amor, non extorquebis amari
Hoc alterna fides, hoc ſimplex gratia donat.

Claud. 1. Stil.

Scilicet in vulgus manant exempla regentum:
Vtique Ducum lituus, ſic mores caſtra ſequuntur.

Claud. 4. Honor.

Hoc te præterea crebro ſormone monebo,
Vt in totius medio telluris in orbe
Vivere cognoſcas, cunctis tua gentibus eſſe
Facta palam, nunc poſſe dari regalibus poſſquam
Secretum vultus, nam lux aleſſima ſuis
Oculum nil eſſe ſinit, latebraſque per omnes
Intrat, & abſtruſos implorat ſama recessus.

Luca. 8.

Expectata a diu tandem pronuncia cum te
Reſtorem accipit, pone & a ſrena, modumque
Pone & anaritia: miſerere inopum ſociorum.
Oſſa vides regum vacuis exhauſta medullis:
Reſpice, quid monent leges, quid curia mandet,
Præmia quant a bonis maneant, quam fulmine iuſto
Et Capito & Tutor ruerint damnante ſenatu,
Pirata Cilicum.

Perſius. 2.

Ad ſos

Dicite Pontifices, & ſacro quid facit anrum?
Nempe hoc, quod Veneri donat a virgine puppa.
Quin damus id ſaperis, de magna quod dare luce
Non poſſit magna Meſſalla lippa propago:
Compoſitum ius, ſeſque animi: ſanctiſque recessus
Mentis, & inſocium generoſo pectus beneſto
Hoc cado, ut admoſum templis, & ſarve litabo.

SENTENTIA PHILOSOPHICA.

Prælatio ſimulationem aperit: illis enim difficile eſt in poteſta-
tibus temperare, qui per ambitionem ſe eſſe probos ſimulare.
Sunt enim non ex animo, ſed ex fortuna, modo humiles, modo e-
lati. Omnium enim rerum nihil ad prælationes tenendas melius,
quam diligere, nec alieuius, quam timere. Tutius eſt volentibus,
quam coactis imperare. Cic. in Rober.

Prælium.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Prælium, conſictus dimicatio, certamen, pugna. Græc. μάχη,
& μάχη: Hebr. dicitur. *Mithamah*; conſictus, in quo ho-
mines ſe inuicem cædendo deuorant & abſumunt: à verbo
Encham, i. e. incidit dentibus, vel ore gladii, proſcidit, comedit, ex-
dit mandendo & concedendo. *Lechem*, panis, omnis cibus quem
dentes incidunt. Vide Bellum.

Deus docet rationem præliandi, vt Dauid fatetur. 2. Sam. 22. 35.
Pſalm. 18. 35. & 144. Prælium in cælo, *Apoc.* 12. 7. Dauid dicit præ-
lia Domini, eſt egregius miles Iehouæ exercituum, feliciter pug-
nans aduerſus Philiftæos, Amalecitas, alioſque implacabiles Ecce-
ſiæ Dei hoſtes, 1. Sam. 25. 28. Prælia Iſraelitarum, *Deut.* 2. 2. Iofue: à
2. cap. ad 11. Philiftæorum, 1. Sam. 4. 7. 13. 14. 17. *Ec.* 6. 2. Sam. 1. *Ec.*
Dauidis & aliorum in Regum hiſtoriis.

Prælium à præmendo quidam dictum volunt, quod in dimi-
cando hoſtes ſe inuicem premant. Alii autem à prelo deduci ma-
lunt, eo quod in crucient illis certaminibus ſanguis eſt corporibus
profluat non ſecus atque mutuum eſt prelis.

SENTENTIAE HISTORICAE.

De præliis & vitiis præliandi ratione.

Prælia magis animis decernuntur, quam corporum viribus. Xe-
noph. de Inſtit. Cyri. l. 3.

Hoſtes qui multitudine antecellunt, magis viribus quam conſi-
lio freti pugnam cient. His vero qui multo minorem exercitum
habent, & non coacti pugnare, tamen non detrectant pugnam, ani-
mum addit confidentia peritæ ſue. *Thucyd.* l. 2.

Cum magna multitudine hoſtium, præſertim eo abſente, qui
ſummam imperii teneret, niſi æquo loco aut opportunitate aliqua
dara, legato dimicandum Caſar non exiſtimabat. *Caſar*, lib. 3. de
bello Gal.

Petrus & Afriani nocturna prælia eſſe vitanda
quod petteritis miles in ciuili diſſentione timore
ligioni conſulere conſueuerit: at lucem multum per
omnum oculis, multum etiam Tribunalium mil.
præſentiam affire, quibus rebus coerecent milites & ciuili
tineri ſoleant. *Idem* l. 1. de bello ciuili.

Proſpere gerenda rei facultatem omittere,
eſt, & in anguſtiis viis; pugnandi compulſum, aduerſum
lio, peſtiferum ignauæ adter exitum. Eorumque
mittunt, alter beneficio fortunæ vii; alter inuina
Valer. Max. l. 7. c. 2.

Etiam in multis legionibus pauci ſunt qui præſertim
Tacit. Annal. l. 14.

Belli momenta aut ducis virtute aut fortuna ſolent
Procop. de bello Vandalico, l. 2.

In præliis nihil quicquam aperte poſſit clamoribus
tum amorum præcepit, cum bellianum ſenſibus
formidine occupatis. *Idem*, de bello Goth. l. 2.

Præliorum euentus omnium actionum humanarum
mi ſunt. *Franc. Guicciardini hiſtor. lib.* 5.

Plerumque accidit, vt prælia cau potius quam creta
creto conſerantur. *P. Iouius hiſtor. l.* 1.

Vbi ad manus & gladios ventum eſt, ibi Mars eſt
Litius, *Decad.* l. 2.

In omni prælio non tam multitudo & virtus ad
ars & exercitum ſolent præſtare victoriam. *Vegetius*,
capite primo.

Prælium tota nocte varium anceps, atrox: his
abile. *Tacit. hiſt.* l. 3.

Eſt ſancres plena periculi, dimicare prælio, propoſitum
mum euentum. Nam etiam vt modica ſit accepta dila-
men non poſſit, quin aliqua ſiaterum conuerſio, præ-
hoſtium, partim contempione & deſpectu illius, qui
pugnauit: oritur fremtus & indignatione multum, qui
iacturis conciliandi ſunt. Optimum igitur eſt, vt quæ
uerſum ſcit, continet, ſe, quantum fieri poſſit, in
ones, & experiatur, ſi qua ratione non diſſili poſſit
miſſam gloriâ, vt ſuis animum addat, & eos met
nim non poſſit, quantas ſecum in commodatas
prælium: vbi qui victoriam adeptus eſt, authoritate
ficat, & facile quidvis impetrat, & militem habet ad
quentiorem. *Ph. Comminus*, l. 2.

Periculi res plena eſt facere aduerſum prælium. Neceſ-
ſario, dimicandum & ante prælium de ſumma re
eſt. Nam qui meticuloſe aliquid faciunt & pauidi
bus ſuis proſpiciunt, & ſæpius vincunt quam illi, qui
perbe progrediuntur. *Idem*, *ead.* l. 2.

Nos de prælio cum hoſtibus conferendo agimus, regem
qui Triuultius, illud maximotum Imperatorum finem
perpetuum ſemper eſſe, quod & ipſe vſu verum eſt
quam niſi vel magno rei bene gerendæ occulto
cogit pugna fortunam eſſe periculandam. *Fr. Comin*
hiſt. lib. 6.

Conſictus publicus duarum vel trium horarum certamen
ſinitur: poſtquam partis eius, quæ ſuperata fuerit, leges
tercidit. Ideo omnia ante cogitanda ſunt, ante & tutanda
enda, quam ad vitium veniat abruptum. Bona enim
non aperto Marte prælium, in quo eſt commune prælium
oculto ſemper attentant, vt integris ſuis, quantos poſſunt
interimant certe vel terreat: in qua parte neceſſaria
ſunt ab antiquis reperta perſcribam.

Præcipua res, & vtilitas ducis eſt, vt adhibitis ex
tu ſcientibus belli, & ſapientibus viris, de ſuis & hoſtium
pius tractet, omni (que plurimum nocet) adularione
rum maiorum numerum, pugnantium ipſe, an hoſtes
rum ipſius an aduerſariorum homines magis armati
i: qui magis exercitati, qui ſint neceſſariis ſoniores.

Quærendum eſt etiam, vtra pars equites, vtra præſertim
meliores. Sciendum in pedibus vel maxime conſulere
ercitus: & inter ipſos equites, quis conatus, qui
cedat. Quis plures ſoricæ induat, quis virores equos
Poſtramò loca ipla, in quibus pugnandum eſt, vtrum
nobis videantur accommoda. Nam ſi equitatu gaudent,
pos debemus optare, ſi pedite, loca eligere anguſta, ſi
bus, vel ardoribus impedita, & aliquoties monticola
victus abundet, aut deſit, nam fames vt dicitur, iſtanti
& vincit ſæpius quam ferrum.

Maxime autem tractandum eſt, vtrum expediat, necne
protrahi, an celerius dimicari: interdum enim ſperat ad
expeditionem cito poſſe fini, & ſi dilata fuerit in longum
nuria marceat, aut deſiderio ſuorum reuocatur ad
nihil magnum faciens per deſperationem abire compellat.
fracſti labore & tædio plurimi deſerunt, aliquantulum
ti ſe tradunt: quia aduerſis rebus fides ratioreſt, & studium
qui copioſius aduenerat.